

ракети С-300 в двір театру, стала не просто новим художнім простором і дала можливість безпечно працювати театру, ця сцена стала основним безпечним місцем для різноманітних заходів, вона гостинно відкривала свої двері для урядових нарад, міжнародних зустрічей і конференцій, дипломатичних контактів, навіть на рівні ООН. І буквально за рік ця сцена символом незламності.

Отже, як писав раніше, наче ілюструючи закони діалектики, війна стала чи не головним чинником розвитку і модернізації українського театру, бо козацькому роду нема переводу! Переможемо!

Сокурєнко О.О.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії й методики
дошкільної та початкової освіти
Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Миколаїв, Україна

Смола О.М.,

старший викладач, методист кафедри
теорії й методики дошкільної та початкової
освіти Миколаївського обласного
інституту післядипломної педагогічної
освіти, м. Миколаїв, Україна

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ: РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ «ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА» В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Творчість – загадкове й унікальне явище в житті людини і суспільства в цілому. Творчість забезпечує подальший розвиток суспільства. Серед різних видів творчості вирізняється педагогічна творчість, оскільки саме вона окреслює напрями всіх творчих процесів людства. Рушійною силою і носієм педагогічної творчості є педагогічний працівник, який проєктує, добирає доцільні методи, організовує, здійснює і супроводжує творчий розвиток особистості дитини.

Педагогічний працівник Нової української школи здійснює нові професійні ролі, він є новатором, наставником, фасилітатором, дослідником. Педагогу має бути властива низка здібностей, якостей, умінь і компетентностей, що сприятимуть успішній реалізації положень Концепції «Нова українська школа». Такою важливою здібністю для педагогічного працівника є саме креативність - загальна здібність людини, здатність до творчості, а також здатність до творчої педагогічної діяльності.

У 2021 році Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти започатковано проєкт «Театральна педагогіка». 20 жовтня 2021 року

відбулася презентація проєкту та підписання меморандуму про співпрацю між Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти та Миколаївським академічним обласним театром ляльок.

Автор ідеї – Шуляр В. І., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор МОІППО, заслужений учитель України.

Науково-методичний консультант – Стойкова В. В., кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи МОІППО.

Відповідальні особи:

- Сокурєнко О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО;
- Смола О. М., старший викладач, методист кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО.

Актуальність проєкту. У роботі педагогічного працівника театралізація є способом організації творчої діяльності як здобувачів освіти, так і педагогів, а також сприяє їхньому емоційно-почуттєвому й художньому розвитку. Це дає можливість розвивати креативність, комунікативні та творчі здібності, професійну пильність, педагогічну інтуїцію; уміння володіти собою й активно впливати на іншу особистість, прогнозувати розвиток особистості, орієнтувати її на позитивні перетворення; здійснювати самоконтроль, саморегуляцію за будь-якої емоційної ситуації.

Мета проєкту: формування професійної компетентності педагогічних працівників закладів освіти Миколаївської області щодо реалізації театральної педагогіки та педагогіки творчості через створення, забезпечення діяльності освітньо-культурного мережевого центру «Театральна педагогіка».

Основні напрями проєкту:

- створення Центру на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- залучення до діяльності Центру фахівців Миколаївського академічного обласного театру ляльок;
- організація діяльності Центру для набуття педагогами практичних навичок організації театралізованої діяльності з розвитку творчих здібностей здобувачів освіти, зокрема акторського досвіду та імпрровізації;
- удосконалення загальнокультурної компетентності педагогічних працівників;
- залучення педагогічних працівників до сценічної творчості.

Партнери проєкту: Миколаївський академічний обласний театр ляльок.

Учасники проєкту: Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, педагогічні працівники закладів освіти Миколаївської області.

Завдання заходів в межах проєкту:

- набуття педагогами практичних навичок організації театралізованої діяльності для розвитку творчих здібностей здобувачів освіти, зокрема акторського досвіду й імпрровізації;
- удосконалення загальнокультурної компетентності педагогічних працівників;

- залучення педагогічних працівників до сценічної творчості.

Компетентності й освітні продукти, на формування (розвиток, удосконалення) яких спрямована реалізація заходів: розвиток і вдосконалення творчих здібностей, педагогічного партнерства, загальнокультурної, комунікативної, інноваційної, емоційно-етичної компетентностей; формування педагогічної майстерності засобами театральної педагогіки, вміння застосовувати її в професійній діяльності.

Термін дії проекту: довгостроковий. Реалізація проекту передбачає цикли тривалістю 3 роки.

Етапи реалізації проекту впродовж 2021–2024 років:

I. Організаційно-підготовчий (2021–2022 роки).

II. Діяльнісно-упроваджувальний (2022–2023 роки).

III. Результативно-узагальнювальний (2023–2024 роки).

З листопада 2021 до квітня 2023 року проведено 5 засідань творчої групи в очному / дистанційному / змішаному форматах, під час яких педагогічні працівники області пройшли навчання за напрямками: «Поняття про театральну педагогіку. Ознайомлення з найдавнішим та унікальним видом театального мистецтва – театром ляльок»; «Організація театралізованої діяльності в освітньому процесі»; «Урок / заняття / захід мовою казки»; «Мова ляльки»; «Театралізація на уроці, занятті, заході»; «Основи акторської майстерності».

Упродовж засідань учасники творчої групи взяли участь у 5 майстер-класах: «Світ актора», «Акторська майстерність управління лялькою», «Діалог між акторами та глядачами», «Вертепний ляльковий театр», «Ораторське мистецтво», що підготували фахівці Миколаївського академічного обласного театру ляльок, а також вивчали питання щодо:

- шляхів упровадження театралізації на заняттях / уроках / заходах відповідно до Базового компонента дошкільної освіти / Державного стандарту початкової освіти;
- покрокової організації театралізованої діяльності в закладах освіти та використання сучасних форм і методів навчання;
- планування театралізованої діяльності під час занять;
- творчої діяльності педагогічного працівника та ролі театру ляльок в житті людини і виховання особистості;
- використання вербальних і невербальних засобів спілкування;
- імпровізації, театралізації на основі відомого твору (інсценізована казка, казка, казка на новий лад тощо);
- створення ляльки, її образів та імпровізації; як передавати й описувати свої почуття словами, мімікою, жестами після програвання певної ролі;
- упровадження «Абетки літературознавства» (авт. Василь Шуляр) та практичне її використання в освітньому процесі;
- шляхів наступності між дошкільною і початковою освітою через ключові компетентності та наскрізні вміння і навички у вихованців / учнів;

- розвитку мовленнєвої компетентності в дошкільному віці й початковій школі, удосконалення культури мовленнєвого спілкування.

Педагогічні працівники оволоділи практичними навичками організації театралізованої діяльності для розвитку творчих здібностей здобувачів освіти й уміннями застосовувати їх у професійній діяльності, а саме:

- розвиток емоційного інтелекту в дітей засобами театралізації, шляхи підтримки їх емоційного благополуччя;
- формування та пізнання емоцій через театралізовану гру, фантазування, творчість;
- моделювання різних ситуацій з елементами театралізації, що сприяють розвитку емоційного інтелекту;
- планування та використання алгоритму організації театралізованої діяльності на уроці / занятті / заході;
- створення театралізації / імпровізації на основі відомого твору;
- підготовка покрокових завдань для учнів / вихованців (робота в парі, групі) під час театралізованої діяльності;
- використання «Я-образу» і лялькотерапії, вправ та ігор для психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу;
- майстрування ляльки власноруч із підручного матеріалу; створення вертепного лялькового театру, виготовлення головних героїв;
- планування освітнього процесу з елементами театралізації та використання ляльки на будь-якому етапі для зняття стресу і тривоги;
- формування мовно-комунікативної компетентності під час упровадження театралізації для всебічного й гармонійного розвитку особистості;
- використання практичних вправ для розвитку акторської майстерності та мовленнєвої компетентності, спрямовані на збагачення розуміння зв'язків: дійсність – мислення – мова;
- уміння володіти своїм тілом, триматися на публіці під час виступу або просто в життєвих ситуаціях;
- здійснювати самоконтроль, саморегуляцію за будь-якої емоційної ситуації.

Учасники творчої групи напрацювали та розробили:

- практичні вправи, що ввійшли до *методичної збірки «Занурення у світ емоцій»*: https://repository.moippo.mk.ua/upload/27-06-22_67199800.pdf, у якій висвітлено особливості розвитку емоційного інтелекту та створення умов для емоційного благополуччя здобувачів освіти як важливого напрямку організації освітнього процесу, специфіку підготовки і проведення вправ на уроці / занятті / заході з розвитку емоційного інтелекту. Матеріали збірки демонструють особливості поетапного занурення у світ емоцій з урахуванням індивідуальних і вікових психофізіологічних потреб здобувачів освіти;
- фрагменти уроків / занять / заходів, які представлені в *методичній збірці «Мовою казки»*: https://repository.moippo.mk.ua/upload/26-03-23_8637871.pdf, у якій окреслено особливості організації та впровадження

театралізованої діяльності на уроці / занятті / заході як важливого напряму освітнього процесу. Матеріали збірки демонструють шляхи залучення учнів / вихованців до сценічної творчості, завдяки якій вони набувають акторського досвіду, зокрема імпровізації з лялькою.

Результат діяльності роботи творчої групи у 2023–2024 роках – створення спільної методичної збірки «Акторська майстерність + педагогічна творчість: у межах проєкту «Театральна педагогіка».

**Список публікацій, у яких висвітлено
реалізацію обласного проєкту «Театральна педагогіка»:**

1. Смола О. М. Розвиток емоційного інтелекту в дошкільному та молодшому шкільному віці засобами театралізації / О. М. Смола // Вересень. – 2022. – № 2 (93). – С. 67–77. – DOI : <https://doi.org/10.54662/veresen.2.2022.06>.
2. Сокурєнко О. О. Методична збірка «Занурєння у світ емоцій» у межах проєкту «Театральна педагогіка» / О. О. Сокурєнко, О. М. Смола. – Миколаїв : ОІППО, 2022. – 96 с.
3. Мовою казки (у межах проєкту «Театральна педагогіка») : методична збірка / Укл. : О. О. Сокурєнко, О. М. Смола. – Миколаїв : центр редакційно-видавничої діяльності МОІППО, 2023. – 136 с.
4. Стойкова В. В. Проєкт «Театральна педагогіка» / В. В. Стойкова, О. О. Сокурєнко, О. М. Смола. – Миколаїв : ОІППО, 2021. – 11 с.